

Csiki Tamás – Háda Béla – Marsai Viktor – Tálás Péter

A világ terrorfenyegetettségének alakulása 2004 és 2011 között II. – Országértékelések

Az amerikai kormány által alapított Nemzeti Terrorellenes Központ (National Counterterrorism Center – NCTC) Worldwide Incident Tracking System (WITS) nevű adatbázisa – amely 2004 januárja óta gyűjti a világban elkövetett terrorcselekményekre vonatkozó különböző adatokat – 2012 áprilisában tette elérhetővé az elmúlt esztendő egészére vonatkozó statisztikáját. Elemzésünk első részében a világ térségeinek terrorfenyegetettségét igyekeztünk jellemezni, részben a 2011-es esztendőre, részben a 2004 és 2011 közötti nyolc évre vonatkozóan. Az alábbiakban a 2004 és 2011 közötti időszak legfenyegetettebb országainak főbb jellegzetességeit foglaljuk össze röviden.

A világ legfenyegetettebb országai

Elemzésünk első részében a világot földrajzi szempontból kilenc nagy térségre osztottuk, s a *Worldwide Incident Tracking System (WITS)* adatai alapján így foglaltuk össze a Közel-Kelet, Dél-Ázsia, Afrika, Délkelet-Ázsia, Dél-Amerika, Kelet-Európa, Európa, Kelet- és Közép-Ázsia és Észak-Amerika terrorfenyegetettségének főbb jellemzőit. Tapasztalatból tudjuk azonban, hogy a térségi megközelítéssel korántsem kapunk differenciált képet, éppen ezért azt a 2009 óta a különböző kategóriákban (merénylet, halálos áldozat, sebesült, tús) legfenyegetettebb tíz ország terrorizmusadatainak vizsgálatával is igyekszünk pontosítani.

Az országok éves előfordulásának száma kategóriánként és összesen a legfenyegetettebbek tízes listáján
2004 és 2011 között

	Merénylet	Halálos áldozat	Sebesült	Tűszok	Első 10-ben összesen
Afganisztán	8	8	8	8	32
India	8	8	8	8	32
Irak	8	8	8	6	30
Pakisztán	8	8	8	5	29
Kolumbia	7	7	7	7	28
Thaiföld	8	7	7	0	22
Szomália	5	5	5	3	18
Nepál	5	3	4	5	17
Oroszország	6	5	5	1	17
Kongói DK	0	4	1	7	12
Szudán	0	7	0	5	12
Srí Lanka	2	3	4	3	12
Fülöp-szigetek	4	2	1	4	11
Gázai övezet	4	0	1	4	9
Izrael	5	0	3	0	8
Nigéria	1	1	1	4	7
Közép-Afrikai Köztársaság	0	0	0	3	3
Uganda	0	1	0	2	3
Csád	0	1	1	1	3
Jemen	0	1	1	1	3
Algéria	0	0	1	1	2
Banglades	0	0	2	0	2
Spanyolország	0	1	1	0	2
Törökország	1	0	1	0	2
Indonézia	0	0	0	1	1
Peru	0	0	0	1	1
Irán	0	0	1	0	1
Nagy-Britannia	0	0	1	0	1

A 2004 és 2011 közötti nyolc évben a WITS alapkategóriáinak első tíz helyén (vagyis 320 helyezésén) összesen 28 ország osztozott. Közülük kettő szerepelt a lehetséges legtöbbször (32-szer), s négy csupán egyetlen alkalommal. Az általunk vizsgált nyolc év során Afrika nyolc (Szomália, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Szudán, Nigéria, Csád, a Közép-afrikai Köztársaság, Uganda, Algéria), Dél-Ázsia hat (Afganisztán, India, Pakisztán, Nepál, Srí Lanka, Banglades), a közel-keleti térség szintén hat (Irak, Izrael, Gázai övezet, Jemen, Törökország, Irán), Délkelet-Ázsia három (Thaiföld, Fülöp-szigetek, Indonézia), Dél-Amerika kettő (Kolumbia, Peru), Európa szintén kettő (Spanyolország, Nagy-Britannia), Kelet-Európa pedig egy állammal (Oroszország) képviseltette magát a listán.

A listán való szereplés természetesen csak orientáló jellegű abban a vonatkozásban, hogy ténylegesen mely országok voltak a legfenyegetettebbek az elmúlt nyolc év során. Ezt pontosabban láthatjuk, ha az egyes kategóriák első tízes listáját vesszük szemügyre az adott időszakra vonatkozóan.

Az egyes kategóriák összesített első tízes listája (2004–2011)

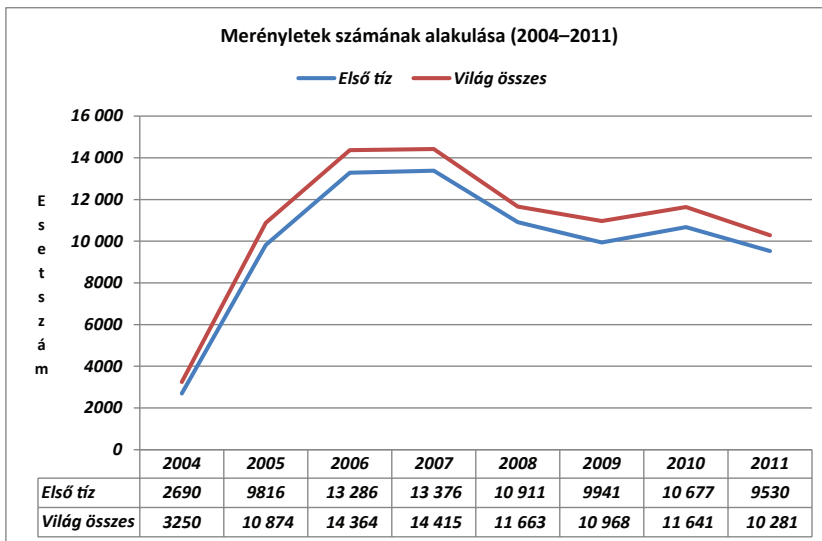
Merénylet		Halálos áldozat		Sebesült		Tűsz	
Irak	27 754	Irak	52 530	Irak	118 576	Nepál	48 706
Afganisztán	12 291	Afganisztán	15 507	Pakisztán	23 487	Pakisztán	5824
Pakisztán	8381	Pakisztán	11 423	Afganisztán	22 495	India	5447
India	6700	India	7377	India	14 830	Szomália	4990
Thaiföld	4509	Szomália	6023	Szomália	12 065	Irak	4608
Nepál	3793	Kongói DK	3518	Thaiföld	6223	Afganisztán	3671
Izrael	3598	Thaiföld	3327	Oroszország	5332	Kongói DK	3273
Kolumbia	3370	Kolumbia	2959	Kolumbia	4697	Gázai övezet	2594
Szomália	2623	Szudán	2642	Izrael	3730	Kolumbia	2016
Oroszország	2356	Oroszország	2387	Nepál	3672	Fülöp-szigetek	1445

Az összesített lista az évenkénti első tízben szereplő 28 ország közül 14 országot sorol a legfenyegetettebbek közé, s közülük nyilvánvalóan részben a listák elején lévők a legkitettebbek a terrorizmusnak, valamint azok, amelyek legtöbbször szerepelnek az összesített első tíz között – így a valamennyi kategóriában szereplő Irak, Afganisztán, Pakisztán, India, Szomália és Kolumbia, a három kategóriában is (köztük a halálos áldozatok és sebesültek listáján) szereplő Thaiföld, Oroszország és Nepál, s a két alkalommal szereplő Izrael és a Kongói Demokratikus Köztársaság. A sort a 14 országon belül Szudán, a Gázai övezet és a Fülöp-szigetek zárja. Az összesített listán jól látható Irak kiemelkedő fenyegetettsége, amely a halálos áldozatok tekintetében megközelíti, a sebesültében pedig csaknem 23%-kal meghaladja a mögötte elhelyezkedő kilenc ország együttes áldozatszámát. Irak adatai Izrael és a Gázai övezet nélkül is az elmúlt nyolc év legfenyegetettebb térségévé tették a Közel-Keletet. Jól látható az is, hogy a világ térségei közül Dél-Ázsia az egyik legfene-

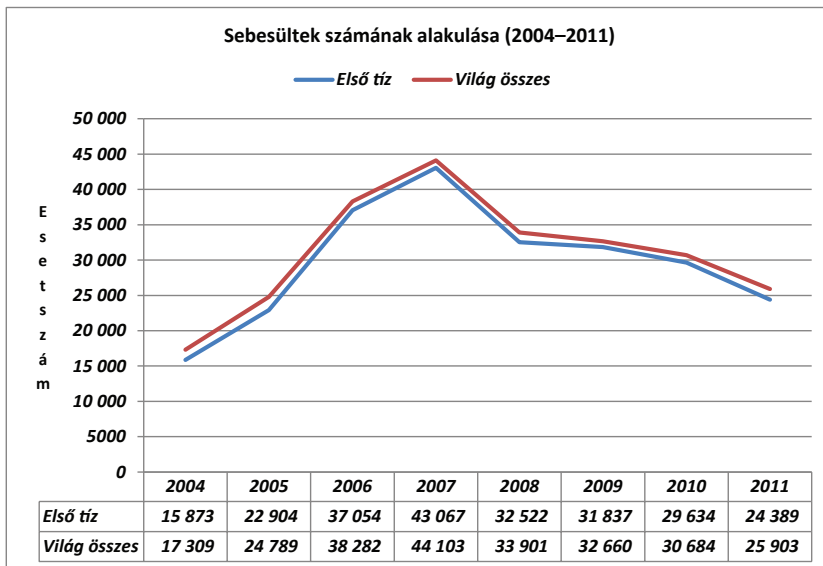
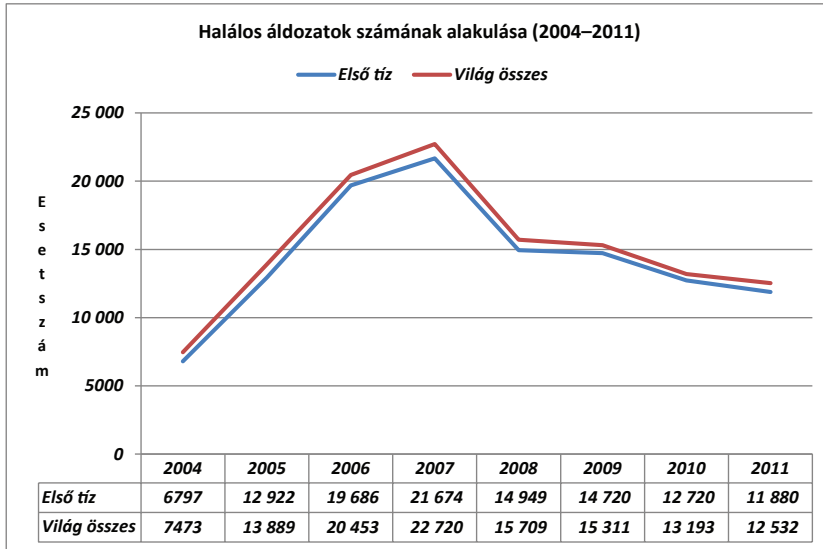
getettebb, hiszen Afganisztán, Pakisztán, India és Nepál is igen előkelő helyet foglal el az összesített listán. Szomália, a Kongói Demokratikus Köztársaság és Szudán adatait nézve hasonlóképpen jól érzékelhető az afrikai kontinens magas fenyegetettsége is. Délkelet-Ázsia (Thaiföld) a merényletek tekintetében több mint ezerrel, a halottak és sebesültek együttes számában pedig csaknem kétezerrel meghaladja Dél-Amerika (Kolumbia) fenyegetettségét.

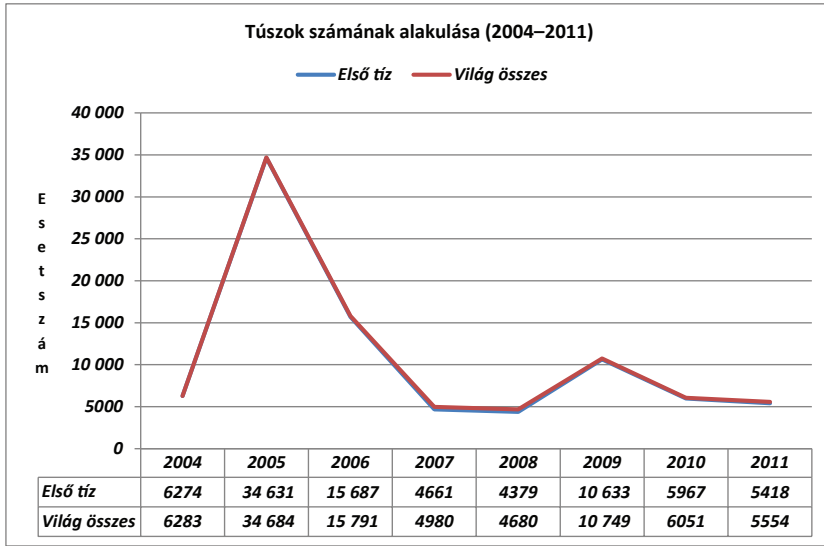
A világ terrorfenyegetettsége szempontjából azonban a tízes listán belüli helyezések-nél jóval fontosabb, hogy mekkora arányban részesülnek a listán szereplők a világ összes merényletéből, halálos áldozatából, sebesültjéből és túszi áldozataiból. A következőkben – néhány grafikon és adat segítségével – ezt igyekszünk szemléltetni.

A 2004 és 2011 közötti időszakban a világon elkövetett összes merénylet 88,03%-át követték el a merényletek kategóriájának évenkénti első tízes listáján szereplő országokban (az éves szélső értékek: 2004 – 78,37%, 2011 – 89,52%).

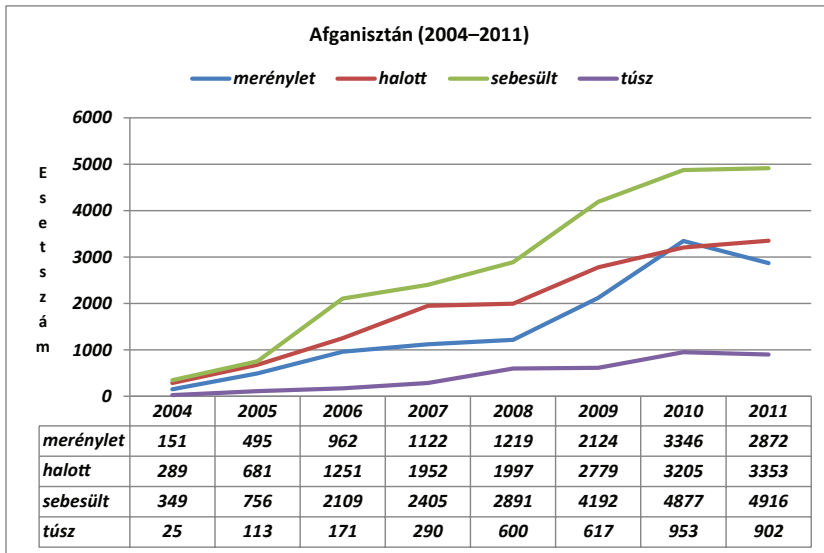

A halálos áldozatok esetében ez az arány 91,38% (2004 – 86,76%, 2006 – 93,33%), a sebesültek esetében 90,55% (2005 – 84,1%, 2006 – 93,14%), a túsziokéban pedig 96,70% (2005 – 99,39, 2008 – 86,11%). Vagyis a világ többi része általában a terrorfenyegetettségnek csupán a töredékén osztozott.

A következőkben a legfenyegetettebbek listáján szereplő néhány ország terrorfenyegetettségének sajátosságait foglaljuk össze.¹

Afganisztán terrorfenyegetettsége 2005-ben kezdett nőni. A politikai erőszak fokozatosan tért vissza az országba, s egybeesett a nemzetközi erők létszámának emelkedésével is. „Hatékonyságának” növekedésében fontos szerepet játszott, hogy az al-Káida révén számos harceljárás importálódott Irakból Afganisztánba. Az afgán gerilla-hadviselésre

1 A szerzők ezúton mondanak köszönetet Budai Ádámnak és Wagner Péternek a kolumbiai, az afganisztáni és iraki országértékelés elkészítéséhez nyújtott segítségükért.

korábban nem volt jellemző az improvizált robbanó eszközök (IED) és az öngyilkos merénylők alkalmazása. A romló trendeket csak Barack Obama 2010-es stratégia-irányváltása tudta megállítani, a kérdés, hogy ez mennyire lesz tartható a jövőben.

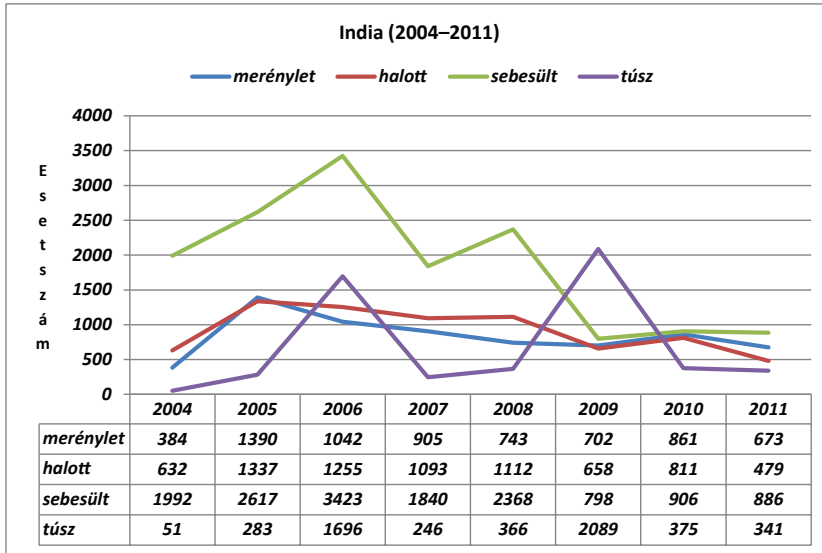
Az afgán ellenállás fő ereje a Talibán, amely az elmúlt egy évtizedben pakisztáni háttérrel teljes mértékben újjászerveződött: megerősödött létszámában, katonai képességek tekintetében, saját propagandaszervezettel és valamennyi afgán tartományban árnyék-közigazgatással rendelkezik. Az ENSZ szerint az utóbbi években ez a katonai és politikai mozgalom a felelős az afganisztáni merényletek 75-80 százalékáért.

Az al-Káida nagyobb ellenálló egységei szintjén nincs jelen Afganisztánban. A szervezet tagjai, kisebb sejtjei azonban továbbra is aktívak, s a pakisztáni törzsi területeken működő központi al-Káida irányítása alatt állnak. Az afganisztáni sejtjei lokális szinten szorosan együttműködnek a helyi ellenállókkal, és elsősorban az úgynevezett *niche* képességek terén nyújtanak segítséget (kiképzők, IED-szakértők, öngyilkos merénylők stb.).

Az Üzbegisztáni Iszlám Mozgalom (IMU) az al-Káida észak-afganisztáni „képviselője”. Hasonló képességekkel rendelkezik, mint anyaszervezete, de tagjai olyan (főleg üzbég, tádzsik) etnikumokból kerülnek ki, amelyek Afganisztán északi részén élnek többségben, tevékenysége azonban nem csak Észak-Afganisztánra korlátozódik.

A Hakkani-hálózat (HQN) működési területe Kelet-Afganisztán és a kabuli régió: a fővárosban rendszeresen bekövetkező látványos és komplex támadásokért is ők felelősek. A szervezetet az amerikai szakértők hajlamosak önálló entitásként kezelni, miközben valószínűbb, hogy az a Talibánon belül határozza meg magát. Elsősorban a NATO ISAF-erőt tekinti ellenfelének.

Az ellenállás része a Gulbuddin Hekmatjar vezette Hizb-i Iszlami (HIG). A szervezet – amely a Kabultól keletre eső területen tevékenykedik – az elmúlt években nemcsak az ISAF-fel, de a Talibánnal is összetűzésbe keveredett (2010-ben éppen Baglán tartományban). A HIG politikai szárnya legálisan működik az országban, hívei tartományi kormányzók és parlamenti képviselők.

India esetében fontos szempont, hogy a kasmíri és az északkeleti tagállamokban működő etnikai fegyveres csoportok, valamint a naxaliták és a hindu extrémisták (például a Nemzeti Felszabadítási Szövetség – RSS) tevékenysége révén évtizedek óta van egy statisztikailag is kimutatható fenyegetettségi „alapszint”. Bár ez jelenleg nem okoz igazán komoly stabilitási problémát, a dél-ázsiai óriásállam a terrorizmus vonatkozásában már régóta a világ egyik legfertőzöttebb országának számít. A probléma persze nem érinti egyformán az állam teljes területét. A vallási alapokon nyugvó terrorizmus a főváros és Mumbai környékén, valamint az északnyugati országrészben adja a legtöbb munkát a biztonsági szerveknek. A naxaliták tevékenysége Kelet-Indiában a legerősebb, az etnikai alapokon szerveződő fegyveres csoportok zöme az északkeleti államokban működik. Az állandósult és nemzetközi összehasonlításban igen magas fenyegetettségben időről időre néhány kiemelkedő incidens okoz hektikus elmozdulásokat. A 2004-es kezdő év egyébként igen alacsony értékeket mutató viszonyítási alapnak számít. Ennek hátterében a Pakisztánnal 1999 óta kialakult fokozott szembenállás enyhülése húzóódott meg.² 2005–2006-ban azonban bekövetkezett néhány stratégiai méretű támadás.³

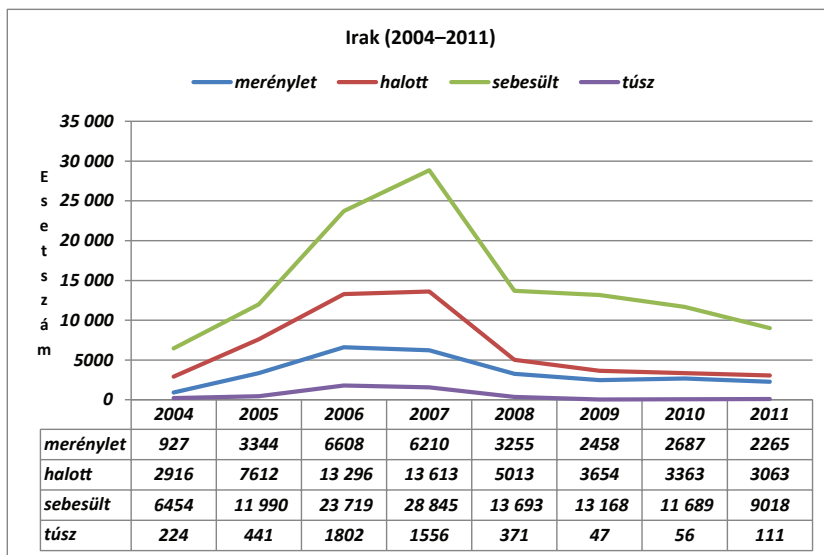
A 2008. novemberi mumbai támadások (165 halott, 300-nál több sebesült) bizonyos értelemben fordulópontra jelentettek az indiai belbiztonság tekintetében. Hasonló szervezetszerű terrorakciót azóta sem hajtottak végre Indiában. Újdelhi ezt követően komoly figyelmet szentelt antiterrorista egységeinek felkészítésére, a titkosszolgálati felderítés hatékonyságának növelésére, valamint a biztonsági eljárások szigorítására. Ennek eredmé-

2 A két kormányzat egyértelmű érdekeltsége a kapcsolatok normalizálásában a kasmíri „határvidék” biztonsági helyzetének stabilizálásához és a Pakisztánból támogatott India-ellenes csoportok tevékenységének időleges csillapodásához vezetett.

3 Például a 2005. júliusi janpuri vonatrobbanás (13 halott, 50 sebesült); az októberi újdelhi bombamerénylet (62 halott, 200-nál több sebesült); a 2006. márciusi varanasi támadások (21 halott, 100-nál több sebesült), a júliusi mumbai vonatrobbanások (190 halott, 625 sebesült).

nyességét Európából nehéz felmérni, tény azonban, hogy 2008-at követően a támadások hatékonysága némi hanyatlást mutat. Az utóbbi időben leginkább a szélsőséges maoisták és a „hazai” bázisú iszlám extremisták csoportok hallattak magukról.

India terrorhelyzetével kapcsolatban egy biztos prognózisunk lehet: belátható ideig fennmarad, és benn tartja a legfenyegetettebb államok között a dél-ázsiai nagyhatalmat.

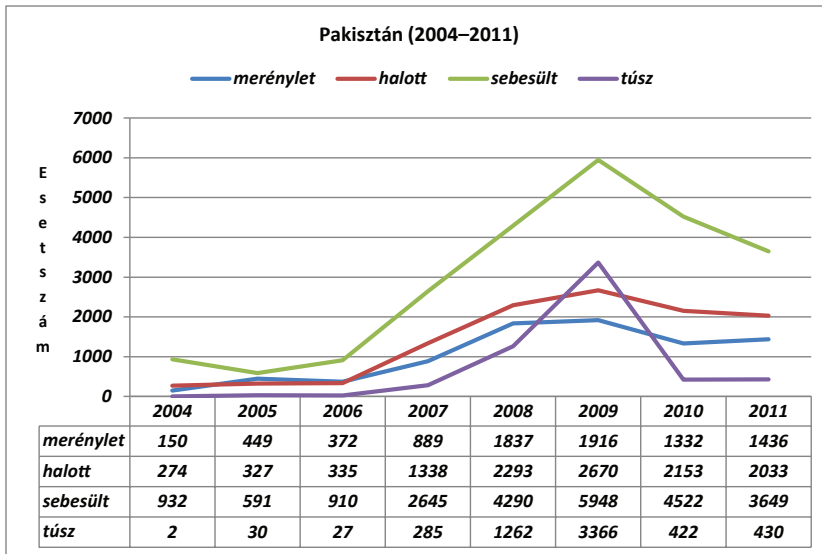
Irak terrorfenyegetettsége gyakorlatilag a 2003-as amerikai invázió nyomán növekedett meg. A Szaddám-rezsim felett aratott váratlanul gyors győzelem felkészületlenül érte az amerikai erőket, rossz és átgondolatlan döntések következtében a megszálló erők hamar maguk ellen fordították a rendszerváltás vesztesének számító szunnita arab közösséget. Ráadásul a 2001. szeptemberi terrortámadások után népszerűsége csúcspontján levő al-Káida is Irakot jelölte meg háborúja egyik legfontosabb frontjának.

Az iraki ellenállás alapvetően két különböző erőből tevődött össze, bár ezt az USA sokáig – hibásan – egy erőként kezelte. Az egyik csoport a Szaddám-rezsim egykori híveiből és a helyi szintű pozíciók elvesztése miatt tiltakozó nacionalista szunnita arabokból szerveződött különböző nevek alatt (Mudzsahed Hadsereg, Anszar al-Szunna, 1920-as Forradalmi Brigádok). A másik csoportot az irakiakból és külföldi önkéntesekből szerveződő dzsihadista csoportok alkották. Közöttük vezető szerepet játszott a brutalitására elhíresült Abu Muszab az-Zarkávi irányította Mezopotámiai al-Káida. A különböző dzsihadista csoportok a terrorvezér halála után az Iraki Iszlám Állam név alatt egyesültek 2006 októberében.⁴

4 Biró Noémi – Wagner Péter: Felkelők, terroristák és halálbrigádok az iraki konfliktusban. *Külgügyi Szemle*, 2007. nyár-őszi, 204–205. o.

A statisztikában látható hirtelen zuhanás 2007-ben a David H. Petraeus tábornok által vezetett új stratégia bevezetését jelzi, amelynek során a felkelés iraki nacionalista részét sikerült semlegesíteni, az Iraki Iszlám Államot pedig a célzott likvidálások gyengítették meg.

Az utóbbi egy-két év adatai számos szakértő szerint már inkább a rossz közbiztonságból fakadó erőszakot jelzik, mintsem a valós terrorfenyegetettséget.

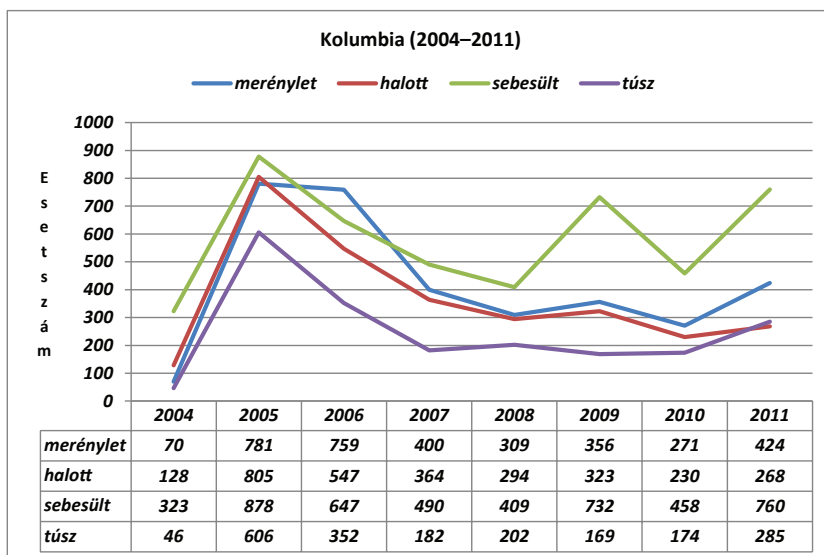

Pakisztánban a 2007. júliusi iszlámábádi Lal Maszdzsid-incidens (a Vörös Mecset elfoglalása, majd ostroma) végleges törést hozott a Musarraf-kormányzat és az iszlamista csoportok viszonyában. Pakisztánra is elmondható, hogy addig is jellemző volt rá egy bizonyos alacsonyabb intenzitású terrorfenyegetettség, ami főként a beludzs nacionalisták és a tálibokhoz kötődő extremista csoportok tevékenységéhez köthető. A megelőző években a pakisztáni kormány sokat bírált shiakai (2004) és Sra Rogah-i (2005) kiegyezései a Szövetségileg Igazgatott Törzsi Területen (FATA) berendezkedett, tálibokhoz kötődő erőkkal némileg csökkentették ezt a nyomást. Ezt mutatják az érintett évek visszafogottabb számadatai is.

A 2007-es krízist követően azonban látványosan szélesedett a kormány politikájával szembehelyezkedő iszlamista csoportok ideológiai platformja és bővült támogatóik köre, ami elősegítette fellépésük radikalizálódását. Ekkor alakult meg a Tehrik-i-Taliban-i-Pakisztán (TTP) nevű pakisztáni tálib ernyőszervezet is. A támadások számának 2008-as látványos megugrása egyértelműen ennek tudható be. 2009-ben a Szvát-völgyi megállapodás újabb, bár a korábinál jóval rövidebb életű és lokális jellegű kiegyezést jelentett, amit még abban az évben határozott katonai fellépés követett a pakisztáni tálibok ellen. 2009 márciusára a stratégiai fontosságú Badzsaurban is helyreállt a kormány ellenőrzése. Októberben pedig megkezdődött a Dél-Vazirisztán megtisztításáért folyó küzdelem. A fokozódó katonai nyomás visszavetette az extremista csoportok akcióképességét, lekő-

tötte erőik jó részét, és némileg koncentráta a tevékenységüket. Ennek hatása tükröződik a támadások számának relatív csökkenésében. Noha az áldozatok számában a harcok miatt értelemszerűen nem lehetett nagyságrendi csökkenést elérni, a 2008–2009-es csúcspontokhoz képest ez is egy alacsonyabb szinten stabilizálódott.

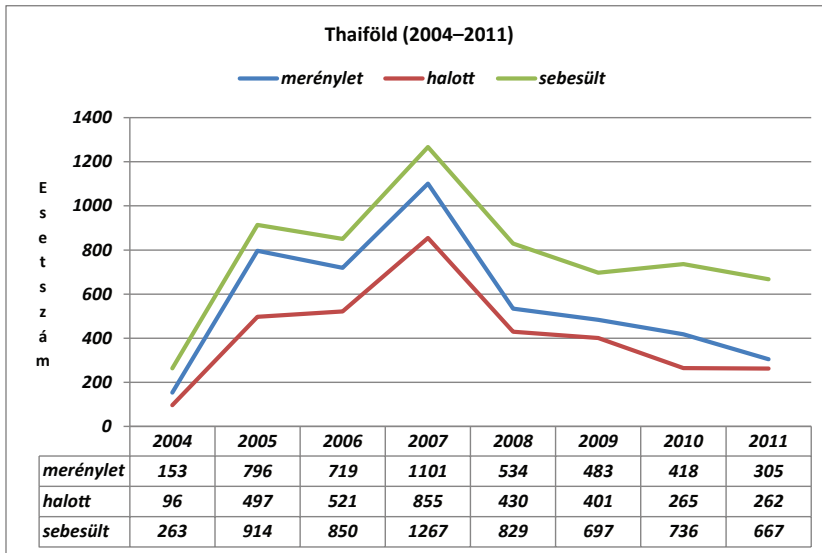
Mint ahogy azonban a pakisztáni terrorizmus problémája igen sokrétű – etnikai, ideológiai, társadalmi és biztonságpolitikai stb. – okokra vezethető vissza, felszámolása, illetve jelentős visszaszorítása egyelőre reménytelennek tűnik.

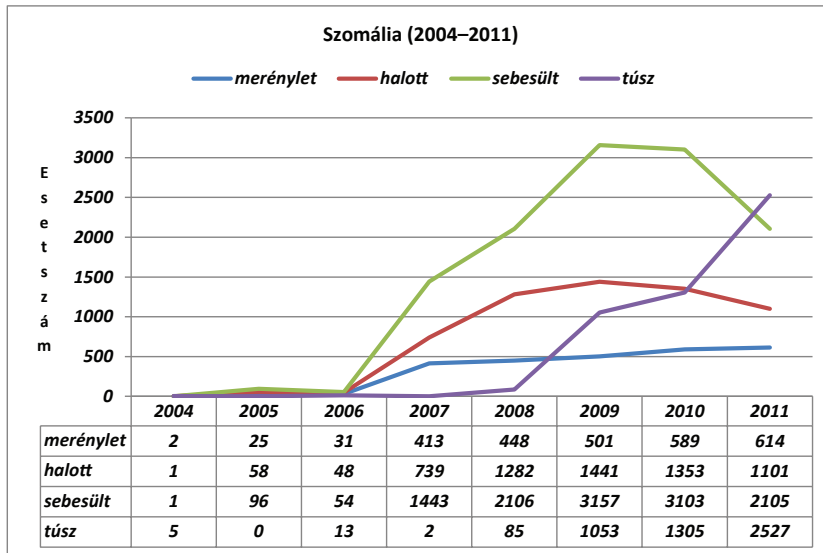
Kolumbiában a Kolumbia Forradalmi Fegyveres Erői (*Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia – FARC*) jelentik azt az egykor a marxista ideológia alapján létrejött gerillaszervezetet, amelyre a kolumbiai kormány és a világ is terrorszervezetként tekint, és az országban elkövetett erőszakos cselekmények egyik főszereplője a Nemzeti Felszabadító Hadsereg (*Ejercito de Liberacion Nacional – ELN*) és a kábítószerkartellek mellett. A szervezet ellen 2003-ban Álvaro Uribe kolumbiai elnök George W. Bush támogatásával meghirdette a „Plan Patriota”-t, amely az Egyesült Államok jelentős katonai és pénzügyi támogatásával a FARC vidéki társadalmi bázisainak felszámolására irányult. A nyílt konfliktus az aszimmetrikus erőszak fellángolásával járt. 2005-től a szervezet a dzsungelbe húzódva minimalizálta jelenlétét a kolumbiai és amerikai erők által megszállt területeken, így igyekezvén csökkenteni a lakosságra nehezedő erőteljes kormányzati nyomást.

Vezetőik letartóztatása, területeik és az elsősorban droggereskedelemből származó pénzügyi forrásaik elvesztése, valamint a tagok számának folyamatos csökkenése meggyengítette a szervezetet, jelentősen visszafogta aktivitását. 2009-ben a lassuló katonai offenzíva eredményeképp a FARC meghirdette az „Újjászületés tervét” (*Plan Renacer*), növelve a merényletek számát. 2010-ben azonban a kolumbiai erőknek sikerült megölniük a FARC egyik meghatározó katonai parancsnokát, Mono Jojoyt, ami komoly csapás volt a szervezetre. Hajlandónak mutatkoztak a tárgyalásra, a kolumbiai kormányzat pedig

már a FARC végéről beszélt. 2011-ben azonban új stratégiát (*Plan Pistola*) dolgoztak ki, amelynek alapja a kis létszámú, gyorsan mozgó és nehezen felderíthető egységek által végrehajtott klasszikus gerillatámadások, az „üss és fuss” technika alkalmazása, továbbá a merényletek számának növelése, amihez a kolumbiai biztonsági erők egyelőre nehezen alkalmazkodtak. 2011-ben Kolumbiában követték el a dél-amerikai térség merényleteinek 90,21%-át, a halálos áldozatok 96,75%-a, a sebesültek 97,56%-a s a túsok 98,27%-a származott innen.

Thaiföld terrorfenyegetettségét túlnyomórészt az ország déli területein zajló alacsony intenzitású polgárháború okozza, amely a buddhista thai többség dominanciája ellen fellépő maláj felkelőcsoportok között zajlik. A muszlim malájok a déli határok mentén – Jala, Pattani és Narativat tartományokban – alkotnak helyi többséget. A harcok 2004 óta lán-goltak fel újra a térségben az úgynevezett január 4-i konfliktussal, melynek során hatvan muszlim fegyveres rajtaütött egy thai katonai táboron Narativatban, és jelentős mennyiségű fegyvert zsákmányolt. Az akciót áprilisban további támadások követték. Az incidens nyomán Takszin Sinavatra miniszterelnök utasítást adott a fegyveres erők határozottabb fellépésére. A kieleződött konfliktus a támadások és áldozatok számának gyors növekedésében is nyomon követhető. A 2004–2007 közötti dél-thaiföldi erőszakhullámot az egész tágabb térség legintenzívebb konfliktusaként emlegették, ebben a periódusban az elemzők szerint a világon csak Irak és Afganisztán múlta felül. A thaiföldi belpolitikai krízis akadályozta a kormányzat eredményes fellépését a maláj szélsőségesekkel szemben, és a fegyveres erők vezérkarának figyelmét is inkább Bangkokra vonta (Bunjaratglin-puccs, 2006). 2007-től kezdve azonban nagyobb erőket csoportosítottak át a térségbe, valamint a biztonsági intézkedések mellett a fejlesztéspolitikára és a helyi társadalommal való párbeszédre is nagyobb hangsúlyt fektettek. A stabilizációt célzó politikai eszközök differenciált alkalmazása 2008-tól egyértelműen csökkentette a terrorfenyegetettséget a déli tartományokban.

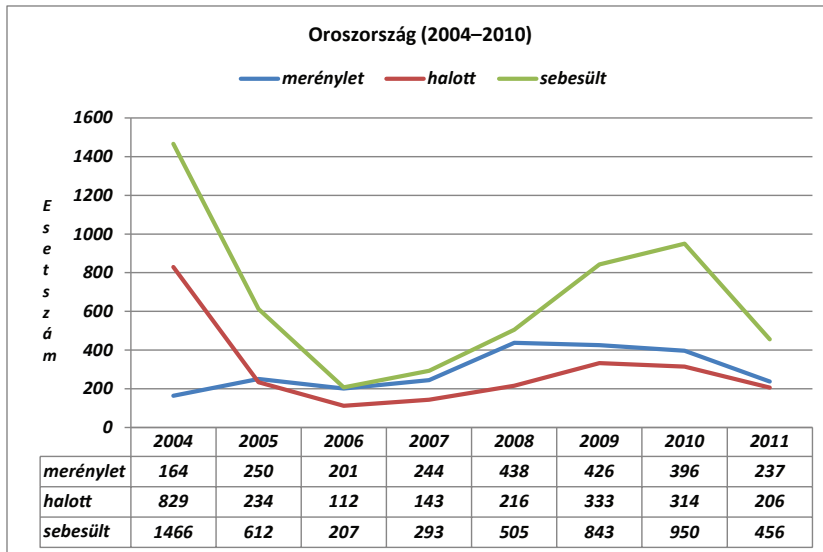

Szomália a terrorizmus szempontjából továbbra is a világ egyik legfertőzöttebb területe. Az al-Káidával egyre szorosabb kapcsolatot ápoló al-Sabáb 2011-ben is folytatta polgárháborúját a nemzetközi közösség – köztük Törökország és Szaúd-Arábia – támogatását élvező szomáliai Átmeneti Szövetségi Kormány (TFG) szemben. Az utóbbi évek legsúlyosabb merényletére a múlt év október 4-én az Oktatási Minisztérium épületénél került sor, amelyben több mint százán – elsősorban törökországi ösztöndíjra váró hallgatók – vesztették életüket. Az afganisztáni tálibokhoz hasonlóan elsősorban nemzeti gerillahadseregként működő al-Sabábot ugyanakkor súlyos katonai kudarcok érték, s a fővárost, Mogadishut is ki kellett ürítenie.

Ezzel párhuzamosan a szervezetben belül megerősödött a külföldi dzsihadisták befolyása, akik minden eddiginél súlyosabb terrorhadjáratra biztatják a szomáli iszlámistákat a TFG és az azt támogató külföldi – elsősorban kenyai, ugandai és burundi – kormányok ellen. Bár a szervezetben belül ez komoly vitákat okozott, a külföldi dzsihadisták és szomáli támogatóik pozíciói továbbra is erősek az al-Sabábon belül. A radikálisok továbbra is szoros kapcsolatot ápolnak az *Arab Félsziget Al-Káidája* (AQAP) jemeni szárnyával, amely ideológiai, logisztikai és tapasztalati transfert biztosít a kelet-afrikai sejtek számára. Bár ezt a viszonyrendszert hiba lenne túlértékelni, sokan az AQAP–al-Sabáb-tengelyt ma már komolyabb globális fenyegetésnek tartják, mint a „mag” al-Káidát. A szervezet műveleti képességeit jól jelzik a kenyai támadások,⁵ s egyben jelzik azt is, hogy valós fenyegetést jelent Kelet-Afrika stabilitására.

5 A kenyai merényletek kisszerűségük és viszonylag csekély embervesztésük miatt nem szerepelnek a WITS adatbázisa élén. Megfigyelhető azonban, hogy az al-Sabáb, illetve a vele szimpatizáló kenyai csoportok aktivitása megnövekedett az elmúlt évben. Szomáli fegyveresek több, az országban nyaraló külföldi turistát, illetve segélyszervezeti munkatársat raboltak el, ami nagyban hozzájárult a 2011. októberben induló, Szomália területén végrehajtott kenyai katonai pacifikációs művelet kiprovokálásához. Ezt követően azonban az erőszak nem csökkent: a határ menti területeken és Nairobiiban végrehajtott támadásoknak eddig több tucat halálos áldozata és sebesülte van, s az elemzők az erőszak fokozódására számítanak.

A szómáliai túszejtések drasztikus emelkedése mögött ugyanakkor nem az iszlamisták, hanem főként a profitorientált kalózcsoportok állnak, amelyek a sikeres hajóeltérítések csökkenése miatt kieső bevételeiket igyekeznek ezzel a módszerrel pótolni.

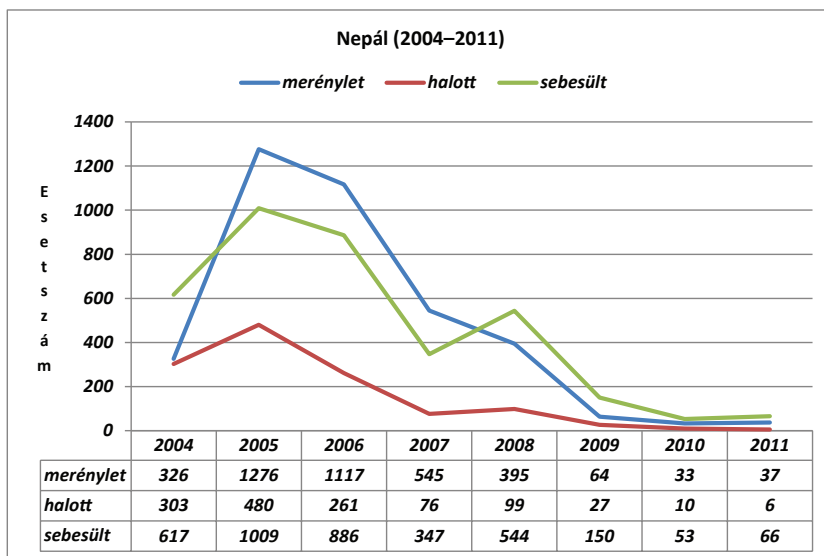

Oroszország terrorfenyegetettsége – elsősorban az észak-kaukázusi térségben – az első csecsen háború időszakában (1994–1996) nőtt meg először, majd a második csecsen háború alatt és azt követően kiterjedt az észak-kaukázusi térségen túli polgári lakosságra is. Az általunk vizsgált időszak kezdő, 2004-es éve volt a legtragikusabb esztendő, amikor négy úgynevezett stratégiai merényletet is elkövettek (kétszer is bomba robbant a moszkvai metróban, augusztusban két repülőgépet robbantottak fel, szeptember elején zajlott le a beszláni túszejtő). E támadások méretére jellemző, hogy a 2004-es év összes halálos áldozatának 63,45%-a a merényletek során vesztette életét. Oroszország terrorizmus elleni belföldi küzdelmében azonban a határpont 2006-ra tehető. Ekkor szervezték át a terrorellenes fellépés állami szerveinek felelősségi körét, hozták létre minden régióban a helyi operatív törzseket, s juttatták vezető szerephez a Szövetségi Biztonsági Szolgálatot (FSZB).

Bár a közzélekedés Csecsenföldre kapcsolja az észak-kaukázusi terrorizmus fő gócpontját, az elmúlt nyolc év során már Dagesztánban (760 merénylet) és Ingusföldön (724) követték el az oroszországi merényletek túlnyomó többségét. Csecsenföld (480) csak a harmadik a terrorcselekmények száma tekintetében. Az észak-kaukázusi területeken végrehajtott merényletek elkövetésében a 2000-es évek elején az Ingus Jamaat, a Sariat Jamaat és a Jarmuk Jamaat volt a legaktívabb. 2005-ben ez a három szervezet – valamint több kisebb fegyveres csoport – hozta létre a Kaukázusi Frontot, amely előbb az Icskériai Csecsen Köztársaság, majd a Kaukázusi Emirátus fegyveres szervezetének tekinti magát. A Kaukázusi Front vezetője 2005–2006-ben Samil Baszajev volt, 2006 óta pedig Doku Umarov.

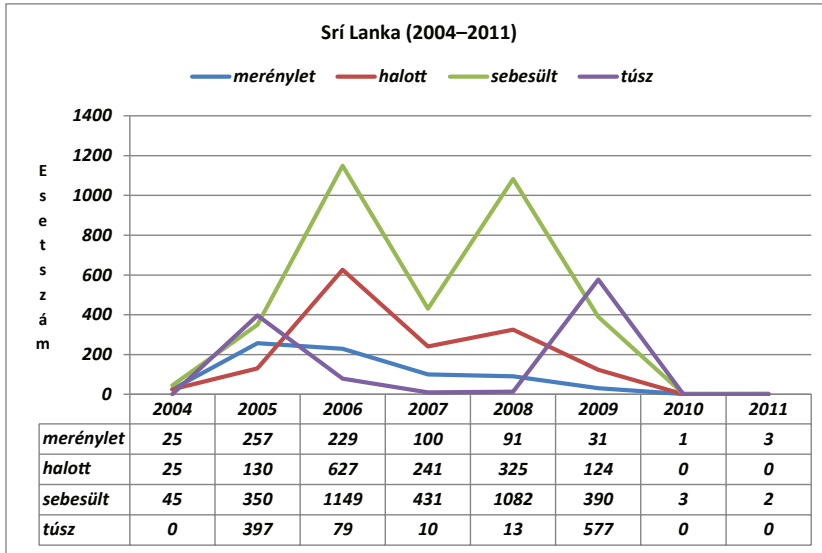
Bár a közzélekedés – a moszkvai metrórobbantások miatt – az észak-kaukázusi terrorizmus egyik jellegzetességének tekinti az öngyilkos merénylők alkalmazását, a 2004 és

2011 között elkövetett 2597 öngyilkos merényletből csupán 49-et köt Oroszországhoz a WITS. Ezzel Oroszország csupán a negyedik az öngyilkos merényletekkel sújtott országok listáján.⁶

Nepálban – amelynek grafikonján a jobb láthatóság érdekében nem jeleztük a túszok nagyságrendekkel nagyobb arányát (2004-ben 5430, 2005-ben 32 245, 2006-ban 10 316) – 1996-tól a 21. század első évtizedének végéig polgárháború dúlt, s a politikai erőszak számtalan formában jelent meg a társadalom mindennapi életében. A grafikon adataiból leolvasható dinamika lényegében ezt a folyamatot tükrözi. E belháború során a maoista Nepáli Kommunista Pártot republikánus törekvései állították szembe az uralkodócsaláddal és a monarchia vezető köreivel. A polgárháború 2005-ben ért a csúcspontjára, mikor Gjanendra Bir Bikram Sah Dev király feloszlatta a törvényhozást, s lényegében saját kezébe vette az ország kormányzását. A terjedő lázadás elfojtása és a maoisták visszaszorítása, illetve lefegyverzése azonban meghaladta az erejét. Gjanendra hatalmát a társadalom forrongása rendítette meg 2006-ban, s ennek hatására demokratikus engedményekre kényszerült. 2006. november 21-én írták alá a felek az átfogó békemegállapodást. Ez az autokrata kormányzás és a monarchia végét jelentette, amit a 2008. áprilisi többpárti választások és a köztársaság kikiáltása adott át végleg a múltnak. A polgárháború lezárulása a terrorcselekmények radikális visszaszorulását eredményezte. A maoisták vezetésével megalakult koalíciós kormány azonban instabillnak bizonyult, így Nepálban ma is bizonytalan a helyzet, amiben akár egy újabb belháború és egy témánk szempontjából értelmezett „trendforduló” kockázata is benne rejlik.

⁶ Az elmúlt nyolc évben a legtöbb öngyilkos merényletre Irakban (1436), Afganisztánban (647) és Pakisztánban (286) került sor. 2004 és 2011 között a világban 2597 öngyilkos merényletet követtek el (ez az összes merénylet 2,97%-a), melyeknek 24 429 halálos áldozata (20,14%) és 53 135 sebesültje (21,46%) volt.

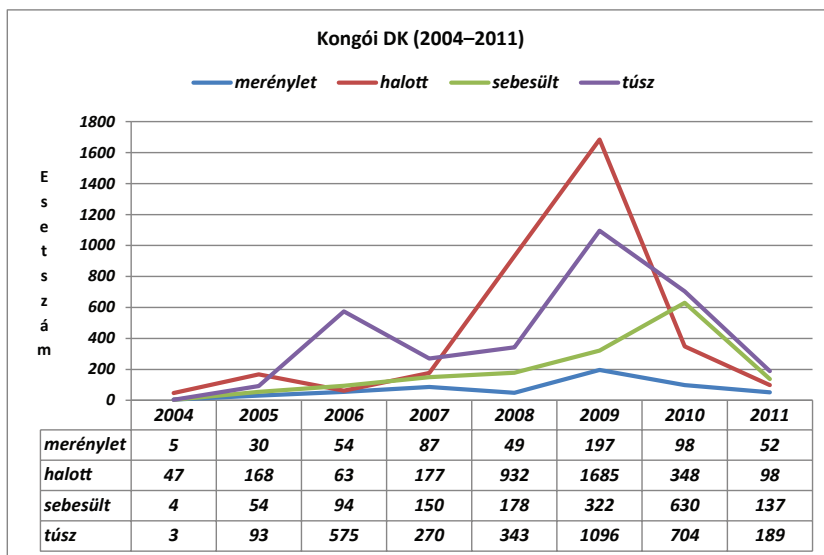

Srí Lanka társadalmának kulturális felépítése és törésvonalai a két nagy dél-ázsiai hatalommal – Indiával és Pakisztánnal – összevetve lényegesen egyszerűbb képet rajzolnak ki. A terrorizmus kérdése hagyományosan és túlnyomórészt a tamil szakadár csoportokhoz, az általunk vizsgált nyolcéves időszakban ezeken belül is a Tamil Eelam Felszabadító Tigriseihez (LTTE) kötődött, amely a kilencvenes évek elejétől a Srí Lanka-i polgárháború vezető tamil erejét képviselte. Táblázatunk 2004-re vonatkozó alacsony értékei a konfliktus egy relatíve kevésbé intenzív időszakát tükrözik, ami a 2002-ben megindult, ám igen csak akadozó békefolyamat eredményeképpen alakult ki.

Bár a szingaléz kormányzat csak 2008 januárjától deklarálta a nyílt háborút, az a gyakorlatban már évek óta zajlott. A 2002-es tűzszünet *de facto* 2005 folyamán összeomlott, 2006-ban pedig az LTTE elveszítette keleti területeit. Az év júliusában bontakozott ki az úgynevezett *negyedik Eelam-háború*, melyet a szingaléz vezérkar a Tamil Tigriseket megsemmisítő végső csapásnak szánt. A terrortevékenység intenzívebbé válása ezekben az években jól nyomon követhető, mint ahogy a Tigrisek folyamatos visszaszorulásával párhuzamosan a csökkenése is.

A 2006-os csúcsev LTTE-rajtaütései közül a két legjelentősebbet érdemes kiemelni: júniusban egy buszrobbantás során 68 ember vesztette életét és 78 szenvedett sérülést, előtte pár nappal 129 kormánykatonát halt meg az LTTE fegyvereseivel kirobbant tűzharcban. Október folyamán pedig a tamil harcosok a haditengerészet állományaéhoz tartozó személyeket szállító buszok ellen hajtottak végre 103 halottat és 150 sebesültet követelő támadást.

Amikor 2009-ben lezajlott az LTTE erőinek katonai megsemmisítése, az országban lényegében megszűnt a fegyveres szakadár tevékenység, s a kormányerők ellenőrzése alá került az LTTE hátszorgója, ami a terrortevékenység radikális visszaszorulását eredményezte. Az LTTE teljes veresége egyben Srí Lanka messze legnagyobb biztonsági problémájának felszámolását is jelentette. Az ezt követő években a terrorizmus jelensége már nem bizonyult számottevő kihívásnak.

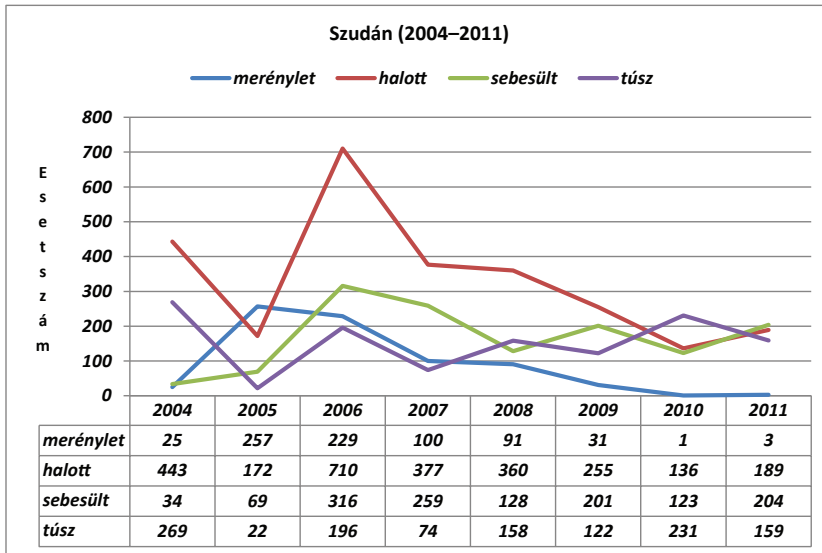
A Kongói Demokratikus Köztársaság (Kongói DK) terrorfenyegetettsége az észak-kivui harcokkal, valamint az ország keleti tartományában (Orientale) tevékenykedő, Joseph Kony vezette az Úr Ellenállási Hadseregének (LRA) tevékenységével függ össze.

Az észak-kivui konfliktusban egyszerre vannak jelen a kelet-kongói etnikai és társadalmi ellentétek és az 1994 után Ruandából idemenekült és részben azóta is fegyverben álló, közel egymilliónyi hutu problémájának megoldatlansága. Az elmúlt évtizeden végighúzódozó konfliktus 2008 végén eszkalálódott, amikor a harcokba a kongói kormánnyal szemben álló kelet-kongói tuszi felkelők oldalán a harcokba bekapcsolódott a Nemzeti Kongresszus a Nép Védelmére (CNDP) nevű, Laurent Nkunda vezette 7-8 ezer fős milícia. Nkunda fegyveresei hajtották végre a 2008 decemberében Kiwanjában lezajlott – nagy nemzetközi visszhangot kiváltó – brutális mészárlást, amelynek során mintegy 150 férfit és fiút végeztek ki a közelben állomásozó ENSZ-békefenntartók és a harc nélkül meghatározó kormánykatonák teljes közönye mellett.

Az észak-kivui harcok másik főszereplője a hutu lázadói csoportokból létrejött és a mai napig meghatározó Demokratikus Erők Ruanda Felszabadításáért (FDRL). Főként a ruandai népiirtásban is szerepet játszó hutuk csoportjaként jött létre, de később kongói hutuk is csatlakoztak hozzájuk. Az FDRL létszáma 6-7 ezer.

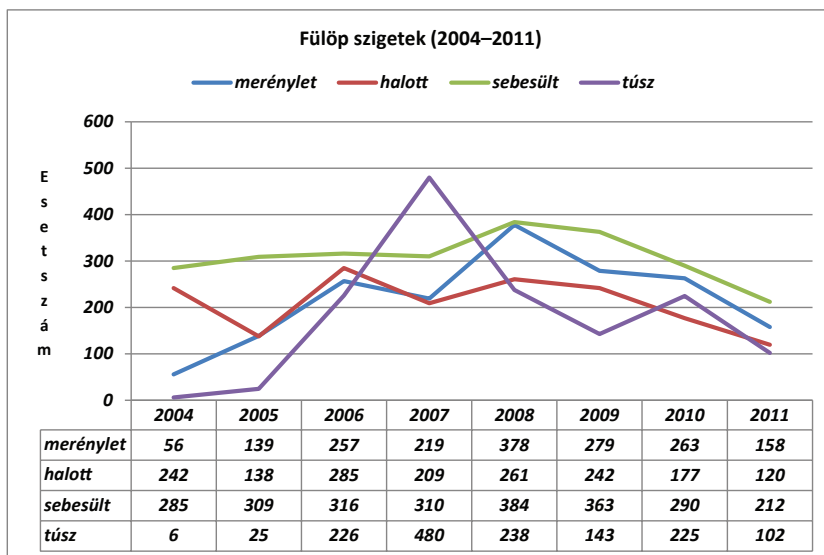
Az Úr Ellenállási Hadserege (LRA) eredetileg Ugandában alakult az 1980-as évek második felében, de miután a kampalai kormányzat az Egyesült Államok segítségével sikeresen szorította vissza Kony milíciáját, a 2000-es évek közepén tevékenységét áthelyezte Szudán déli részére, a Közép-Afrikai Köztársaságba és a Kongói DK területére. Az Oxfam nemzetközi humanitárius szervezet egy 2011-es jelentése szerint az LRA az elmúlt években mintegy 2300 civilt ölt meg a Kongói DK keleti területein, s ezért felszólította a MONUSCO-missziót (*United Nations Organization Stabilization Mission in the DR Congo*)

nagyobb erők telepítésére az LRA által fenyegetett területekre.⁷ Az ugandai születésű Kony és az LRA további négy vezetője ellen 2005 óta nemzetközi elfogatóparancs van érvényben (közülük ketten időközben meghaltak) többek között emberiség elleni bűncselekmények, népirtás, gyermekek katonai szolgálatra kényszerítése, kiskorúak elleni tömeges szexuális erőszak miatt.

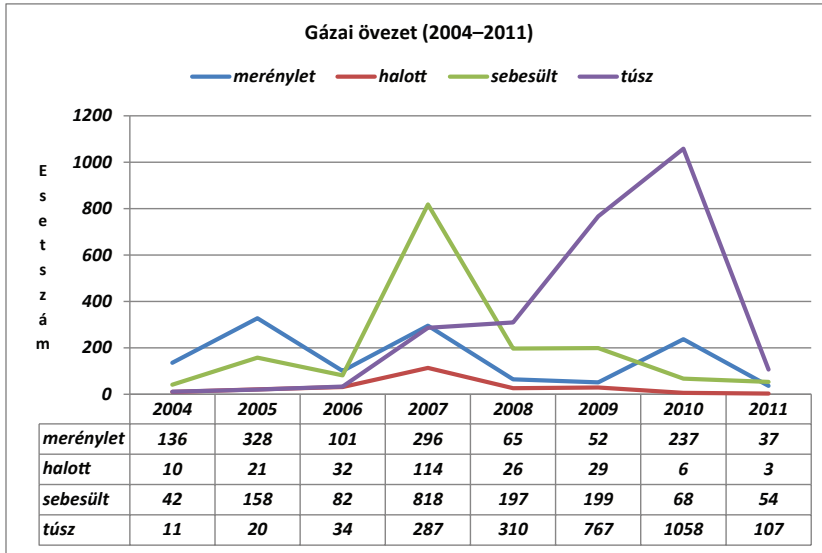
Szudánban a merényletek részben a dárfüri konfliktushoz, részben az észak és dél közötti ellentétnek, részben a Dél-Szudánban is tevékenykedő az Úr Ellenállási Hadseregéhez (LRA) köthetők. Itt döntően nem klasszikus terrorvétekezésről van szó, inkább a polgárháború egyik sajnálatos „melléktermékéről”. Ezt jelzi a halálos áldozatok rendkívül magas aránya, ami arra utal, hogy a merényletek többségét lőfegyverekkel követték el, közvetlen közletről, mintegy kivégzésszerűen. 2007 után a támadások intenzitása csökkent, de nem szűnt meg, és egy adott szinten stagnálni látszik. A lassú izzású polgárháború tovább folyik az országban, ráadásul az észak–dél ellentétek sem oldódtak meg Dzsuba elszakadásával.

⁷ Oxfam Briefing Note: ‘We Are Entirely Exploitable’: The Lack of Protection for Civilians in Eastern DRC. *Oxfam.org*, 2011. 07. 28.

A Fülöp-szigeteken a keresztény dominanciával szembehelyezkedő és a szigetvilág déli részén (főként Mindanaón) önálló államalapításra törekvő muszlim szakadár szervezetek (így például az Abu Szajjaf Csoport, a Moro Iszlám Felszabadítási Front) küzdelme a kormányerőkkel szemben már évtizedes történetre tekint vissza, állandósítva a támadások veszélyét. 2001. szeptember 11-ét követően az USA-val szövetséget ápoló Manila új lehetőséget kapott arra, hogy a terrorizmus elleni küzdelméhez külső támogatást szerezzen. Washington azóta számos formában (hadfelszerelés, kiképzés, tanácsadás, közös hadműveletek stb.) segíti a szigetország kormányerőinek antiterrorista erőfeszítéseit. Az amerikai és filippínó katonák csak 2006-ban 37 közös gyakorlatban vettek részt. A növekvő katonai nyomás maga után vonta a támadások számának gyarapodását is, amelyeknek egy jelentős része természetesen a fegyveres összetűzésekhez kapcsolódik. Az áldozatok száma ezekkel összevetve általában nem túl magas, azonban itt is végrehajtottak néhány, hatásában kiemelkedő merényletet.

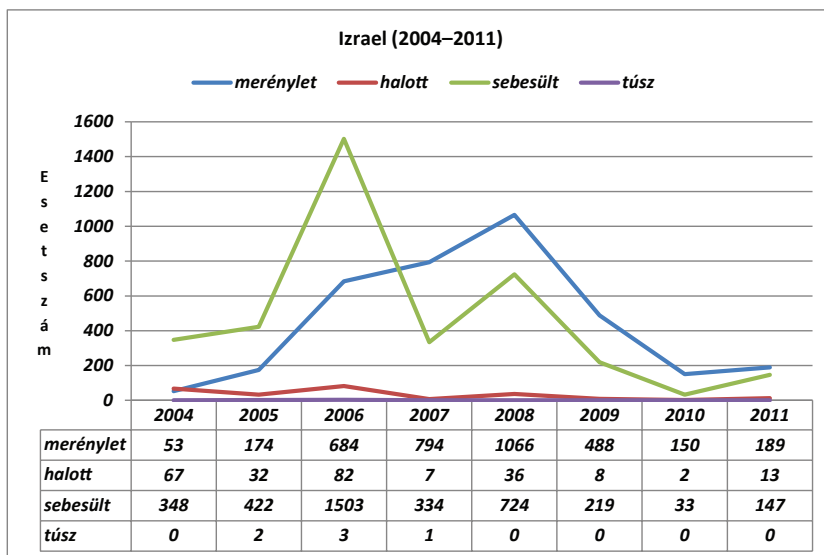
Az ország történetének legszörnyűbb terrortámadását 2004. február 27-én a Super-Ferry14 komp ellen követték el. Az Abu Szajjafhoz köthető bombamerénylet a hajó és 116 ember pusztulását okozta. A sebesültek száma több százra volt tehető. Egy másik sokat hivatkozott támadássorozat, a 2005. februári úgynevezett Valentin-napi robbantások összesen nyolc ember életét követelték, s 64-en sebesültek meg. Bár az ehhez hasonló cselekmények látványosan módosíthatják a statisztikákat, látnunk kell, hogy a Fülöp-szigeteken a terrorista támadások hatásfoka az utóbbi években alacsony, s a probléma eszkalálódása sem mutatható ki. Mindez összefügg a biztonsági szervek hatékonyabb fellépésével. Mivel azonban a politikai erőszaknak ez a formája egy nagyon mély kulturális gyökerekkel bíró konfliktusból táplálkozik, a probléma megszűnésével vagy jelentős visszaszorulásával egyelőre nem számolhatunk.

A Gázai övezet terrorfenyegetettségét az elmúlt nyolc évben döntő mértékben két tényező befolyásolta: egyrészt az övezeten belül rivalizáló különböző palesztin fegyveres csoportok egymás elleni, másrészt a különböző palesztin fegyveres csoportok Izraellel szembeni fegyveres tevékenysége. Ez utóbbi az övezeten belül 2005 augusztusa óta – amikor az izraeli hadsereg és a rendvédelmi erők kitelepítették az ott élő mintegy 9000 zsidó telepest – főként a telepések épületei és tulajdona ellen folyt. A WITS esetenként a Gázai övezetben elkövetett merényleteknek tekinti az övezeten kívüli izraeli települések elleni rakéta- és aknavető-támadásokat is.

A WITS adataiban jól nyomon követhetők a gázai belső feszültségek, így a Hamász és a Fatah között elmérgesedő harc, amely 2007-ben megnövelte a halottak és sebesültek, 2009-től pedig (a Fatahnál és a Hamásznál radikálisabb szalafita politikai erők aktivistáinak rendszeres elrablása miatt) a túszok számát.⁸

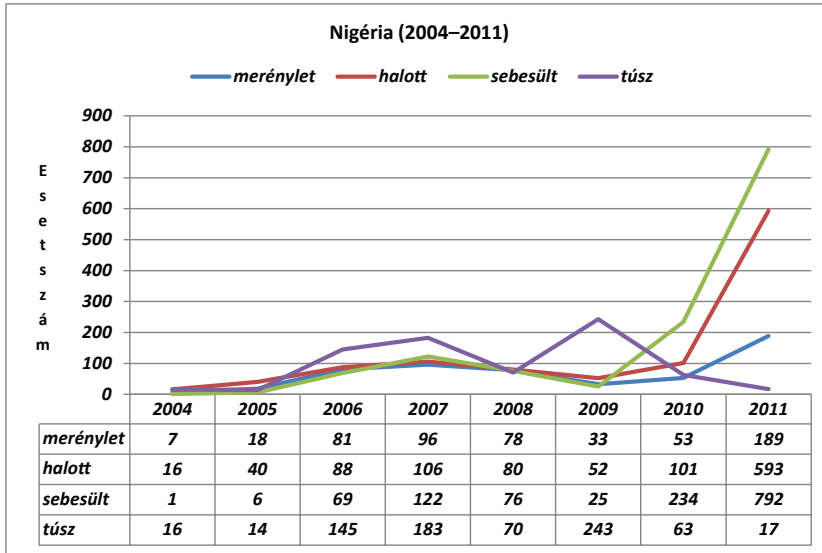
⁸ 2010 folyamán 63 olyan merényletet regisztrált a WITS, amelynek során a Hamász fegyveresei öt főnél többet raboltak el, illetve ejtettek foglyul.

Az elmúlt nyolc év során *Izrael*ben elkövetett merényletek csaknem 99%-át a Gázai övezetből vagy a Sínai félszigetről kilőtt rakétával vagy tűzérési eszközzel követték el, elsősorban az ország déli települései ellen. A merényletek számának növekedésére az izraeli hadsereg 2005-ös gázai kivonulása, a Hamász 2006-os hatalomra kerülése, illetve 2007-es gázai hatalomátvétele volt döntő hatással. Csökkenésükre az Izrael és a Hamász között 2008 nyarán létrejött nem hivatalos tűzszünet és a 2008–2009-es gázai háború volt hatással. A merényletekért a Hamász fegyveres szárnya (Izz ad-Dín al-Kasszám Brigádok), illetve a Gázai övezetben működő egyéb fegyveres szervezetek (például Népi Ellenállás Bizottsága, Iszlám Dzsihád, Abu Ali Musztafa Brigád stb.) a felelősek.

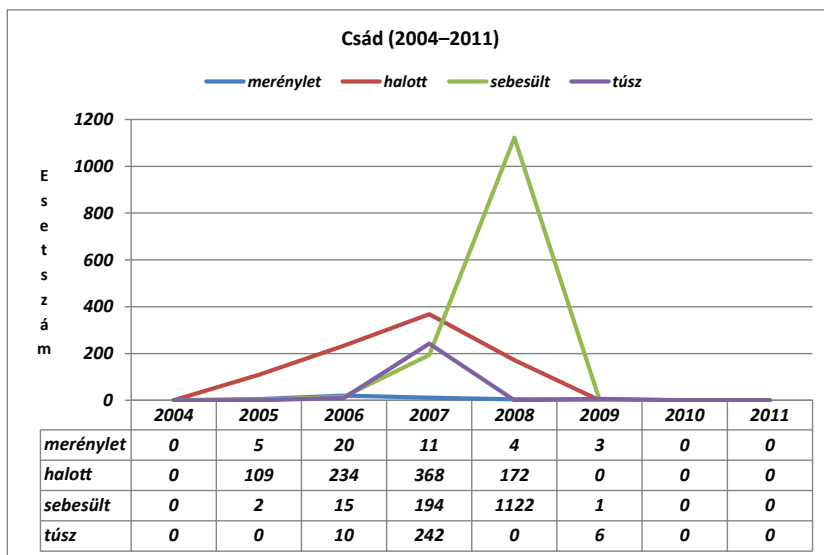
Az izraeli biztonsági intézkedéseknek köszönhetően e támadások halálos áldozatainak száma – a merényletek számához képest – nem tekinthető jelentősnek, s a sebesült áldozatok száma is csupán a 2006-os esztendőben volt igen magas. A 2002 nyara óta épített – és nemzetközileg is sokat vitatott – biztonsági kerítés jelentősen csökkentette a merényletek, a halálos áldozatok, a sebesültek, de legfőképpen az *Izrael*ben elkövetett öngyilkos merényletek számát. Ez utóbbiból a WITS 2004 és 2011 között mindössze 21-et regisztrált, míg 2004-ben tízet, 2005-ben ötöt, 2008 óta csupán kettőt.

Grafikonunk adatai azt tükrözik, hogy a terrorfenyegetettség csökkentése szempontjából sikeres volt a gázai háború, azt követően jelentősen (több mint 80%-kal) csökkent az *Izrael*-ellenes terrorcselekmények száma.

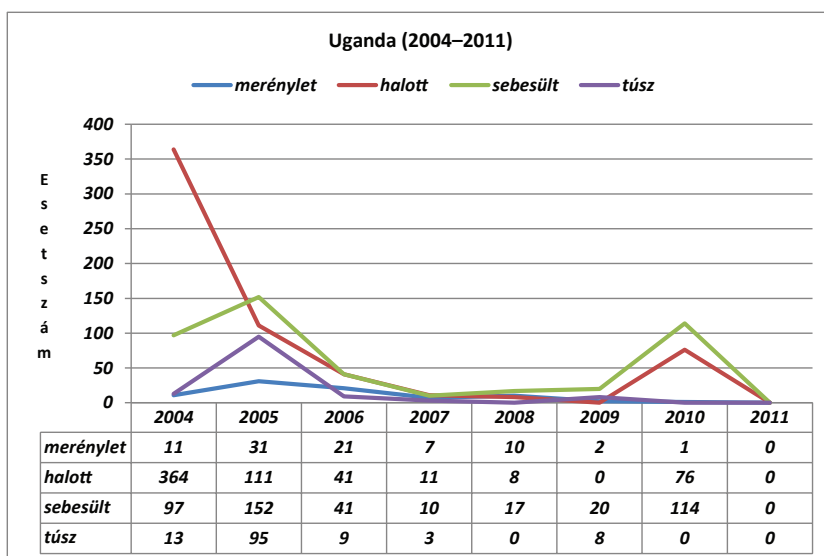

Nigériában a terrorizmus sosem volt teljesen ismeretlen jelenség. A különféle szeptatista csoportok – mint például a biafrai gerillák – mindig is szívesen éltek terroriztikus eszközökkel kormányellenes harcaik során. Az elmúlt időszakban azonban egy új, az eddigiéknél agresszívabb szereplő, az iszlamista Boko Haram tűnt fel a színen, amely a nigériai társadalomban egyre erősebben tetten érhető muszlim–keresztény ellentétre építi ideológiáját. A szervezet tevékenysége szempontjából – ahogy az a táblázatból is jól látszik – a 2011-es év döntő jelentőségű volt: a Boko Haram az eddigi kisebb akciók helyett jól szervezett, párhuzamos támadásokat hajtott végre immár nem csupán a kormányerők és kormányhivatalnokok, hanem a nemzetközi közösség, vagyis az ENSZ képviselői ellen is. A 2011. májusi észak-nigériai és az augusztusi abudzsai támadássorozatokban tucatnyian vesztették életüket. A Boko Haram „sokat tanult” a szómáliai al-Sabábtól, illetve az al-Káidától. Bár a kormányzat tárgyalásokba bocsátkozott a szervezettel, azok eredményessége és kimenetele egyelőre kérdéses.

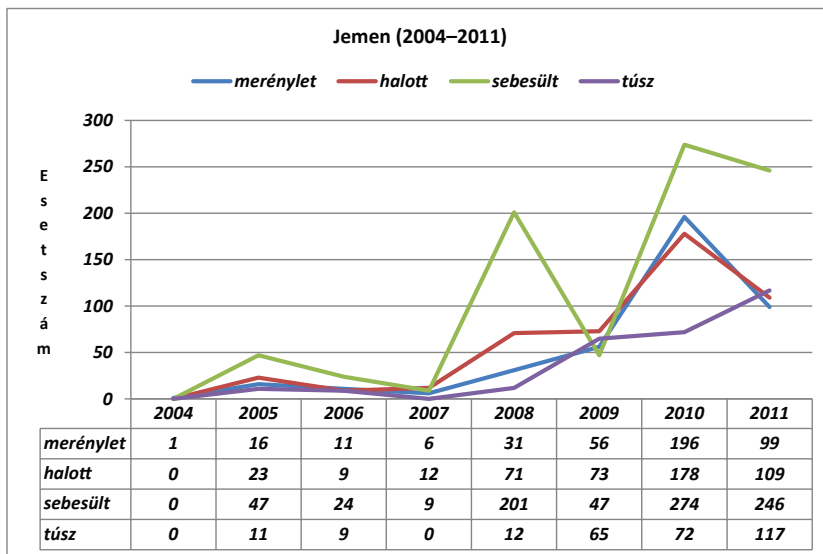
Biztató fejlemény ugyanakkor, hogy a nigériai kormányzat tanácsadóiként tevékenykedő amerikai szakértők – talán éppen a korábbi szómáliai kudarcokból okulva – a frontális támadás helyett a tárgyalásos megoldást részesítik előnyben. Elemzők szerint ugyanis a Boko Haram evolúciója – jóllehet 2011-es támadásai során már bemutatta csapásmérő képességeit – még nem visszafordíthatatlan, s messze áll attól, hogy olyan mértékben fenyegetse az abudzsai központi kormányzatot, mint hajdan az al-Sabáb a szómáliai Átmeneti Szövetségi Kormányt, amikor 2006-ban az ország területének jelentős része a szervezet ellenőrzése alá került. Egy esetleges nigériai polgárháború könnyen tönkretelheti az ország eddigi impozáns gazdasági eredményeit, melyekből – bár rendkívül korlátozott formában – a társadalom alsóbb rétegei is részesülhettek.

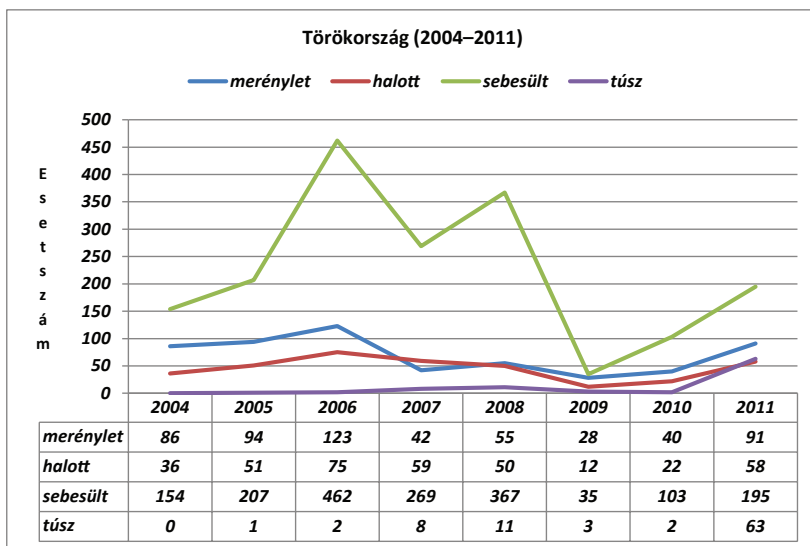
Csádban a terrorcselekmények mögött elsősorban a 2006–2008 között ismét rendkívül intenzívvé váló polgárháború állt. A háború fő oka az volt, hogy az 1990 óta hatalmon levő Idriss Déby elnök az alkotmány megváltoztatásával akarta elérni, hogy harmadszorra is indulhasson az államfői posztért. A harcok sokszor etnikai színezetet öltöttek. Az ENSZ 2008-ban induló békeművelete jelentősen javította a biztonsági helyzetet, de szórványos összecsapások mind a mai napig folynak. A lázadó csoportokat a kormány szerint Kartúm támogatja.

Uganda számára a kétezres évek elején még az Úr Ellenállási Hadserege (LRA) okozott sok fejtörést, a szervezet visszaszorításával, illetve külpolitikai mozgásterének beszűkülésével, valamint az USA támogatásával azonban Kampala sikeresen birkózott meg Joseph Kony milíciájával, így mára az LRA aktivitása elenyészővé vált. Ugyanakkor az ugandai hadsereg részvétele az Afrikai Unió szomáliai műveletében, az AMISOM-ban az al-Sabáb célpontjává tette az országot. Az iszlamista radikálisok első sikeres, nagyszabású külföldi akciójára Kampalában került sor 2010 júliusában, amikor is egy éttermet és egy rögbi-klubot robbantottak fel a futball-világbajnokság döntőjének közvetítése alatt, a támadás 76 halottat és 114 sebesültet követelt. Az ugandai biztonsági erők – külföldi, többek között FBI-szakemberek támogatásával – nagyszabású nyomozás keretében számolták fel az országban levő iszlamista sejteteket. Az ugandai hatóságok nem válogattak az eszközökben, ugyanakkor elmondható, hogy az al-Sabáb fenyegetései ellenére az elmúlt közel két évben nem került sor több terrorakcióra, Kampala ismét Kelet-Afrika egyik legbiztonságosabb fővárosa.

Bár úgy tűnhet, hogy *Jemen* terrorfenyegetettsége 2011-ben az előző évhez képest jelentősen javult, ez csak „optikai csalódás”: mindössze arról van szó, hogy az Arab Fél-sziget al-Káidája (AQAP) jemeni szárnya az arab tavasz kapcsán kialakult zavaros helyzetben már arra is képesnek bizonyult, hogy szervezett haderőként, szemtől szembe vegye fel a harcot Szaleh elnök csapataival. Ezek az adatok – lévén, hogy túlmutatnak a terrorrevékenységen – ezért nem kerültek be az adatbázisba. 2012 januárjában az AQAP és szövetségesei már egész városokat szálltak meg és tartottak ellenőrzésük alatt. Jemen továbbra is a globális dzsiháid egyik legfontosabb bázisa, sőt a Jemen–Szomália-tengely radikálisai jelenleg talán nagyobb terrorfenyegetést jelentenek és hatékonyabb műveleti képességekkel rendelkeznek, mint a lefejezett, kivéreztetett afganisztáni–pakisztáni „mag” al-Káida.

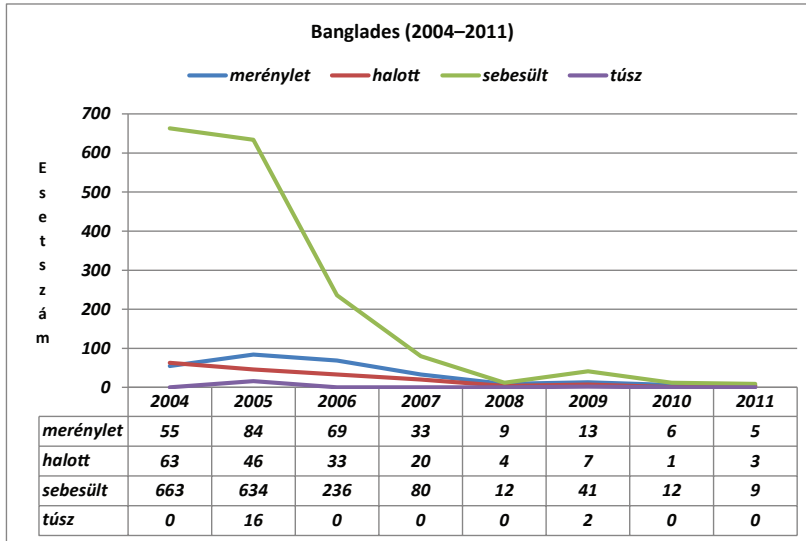

Törökországban a terrorizmus kérdése az 1980-as évek óta a Kurd Munkáspárthoz (PKK), később kisebb kurd szeparatista szervezetekhez (TAK, Kurdisztáni Szabadság Sólymai) kapcsolódik, amelyek ellen a török kormányzat a kezdetektől minden eszközt bevetett, másfél évtizeden át kvázi polgárháborús állapotot tartva fenn Délkelet-Anatóliában. A PKK a terrorizmus eszközt e szélesebb, a területi autonómiáért, a kurd kisebbség jogainak elismeréséért folytatott küzdelem részeként alkalmazza.

Az elmúlt évek terrorista tevékenységének trendjei is jól tükrözik a török–kurd politikai tárgyalások dinamikáját. Azt követően, hogy 1999 és 2004 között formális tűzszünet volt érvényben a felek között (és az utolsó anatóliai tartományban is megszüntették a szükségállapotot 2002-ben), 2005-ben a török kormány Diyarbakirban, „a kurd fővárosban” megbékélési politikát szorgalmazó, illetve regionális gazdaságfejlesztési tervet jelentett be a kurd követelések rendezése, a térségben okozott gazdasági-infrastrukturális károk enyhítése érdekében. Ezt azonban nem követte továbblépés: a török–EU csatlakozási tárgyalások megakadásának hatására elmaradt a politikai kiegyezés, 2006-tól pedig újra élénkülni kezdett a PKK és a TAK tevékenysége, amit több jelentős nagyvárosi bombatámadás is jelzett.

A kurdok számára kedvező eredményeket (nyelvhasználat, politikai érdekképviselet, média) hozó demokratikus intézményi és jogi reformfolyamat végrehajtásának elakadása időben egybeesett a kormányzó Igazság és Fejlődés Pártja (AKP) megerősödésével és azon céljával, hogy végleg felszámolja a PKK vidéki bázisait, ami 2007–2008-ban a török–iraki határtérségben jelentős katonai műveleteket eredményezett. Ennek ellensúlyozására nőtt a PKK támadásainak száma is, összességében azonban a Kurd Munkáspárt „kivért”, műveleti kapacitása ideiglenesen csökkent. A 2008-as nagyvárosi bombatámadások (Diyarbakir, Isztambul) alkalmanként száznál is több sebesült áldozattal jártak, jelezve a PKK taktikaváltását: számszerűen kevesebb, de nagyobb arányú támadással több áldozatot okoztak, miközben folytatódtak a török katonai egységek és létesítmények elleni rajtaütések is.

2009-ben Besir Atalay belügyminiszter „nyitást” hirdetett a kurdok felé, ismét a politikai rendezés eszközét ajánlva fel – amelyre a PKK támadásainak visszafogásával reagált –, de a megvalósítás most is elmaradt, így 2010-ben újrakezdődtek a támadások. 2011-ben a Kurd Munkáspárt megújult műveleti képességét jelezte az úgynevezett „hakkari támadássorozat”, amelyben több mint 100 PKK-fegyveres intézett összehangolt támadást rendvédelmi és katonai létesítmények ellen.

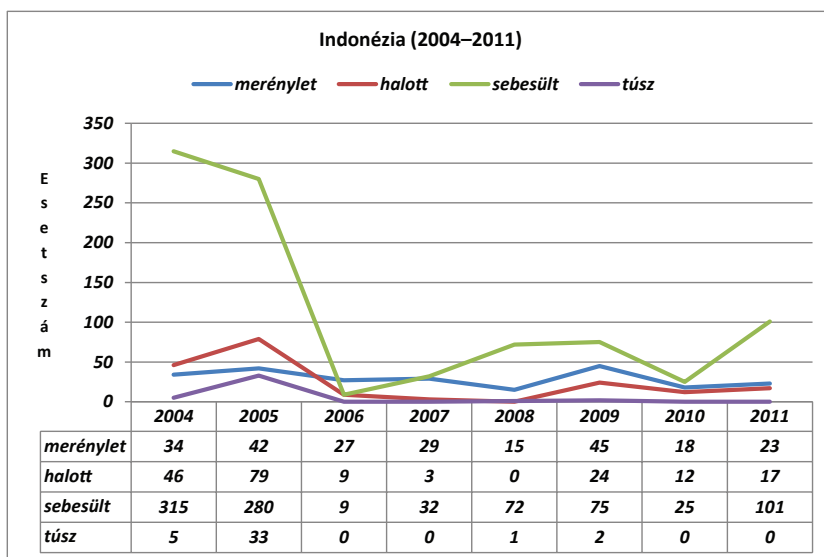

Banglades terrorfenyegetettsége a nagyobb dél-ázsiai országokkal összevetve szerényebb mértékű. Ebben persze közrejátszik az is, hogy az etnikai és vallási szempontból eléggé homogén országban (a lakosság 98%-a bengáli és 90%-a muszlim vallású) a kulturális törésvonalak relatíve kevésbé szabdalják szét a társadalmat. Az elmúlt évtizedben azonban – a nemzetközi trendekkel is összefüggésben – problémaként merült fel a vallási radikalizmus erősödése az országban, amely itt főleg a hindukat és a velük toleráns szekuláris csoportokat vonja célkeresztbe. Bár az itteni támadások ritkán követeltek sok halottat, az évtized derekán az extrémista csoportok (például a *Jamaat-ul-Mujahideen Bangladesh – JMB*) néhány kiemelkedő akcióval is felhívták magukra a figyelmet.⁹

Még 2005 folyamán a dakkai kormány betiltott több, terroristakapcsolatokkal, illetve -tevékenységgel vádolt szervezetet. Az újonnan meghirdetett antiterrorista intézkedéscsomag szellemében 2006-ban felderítettek és őrizetbe vettek több JMB-vezetőt is. A

⁹ Ezek közül a 2004. augusztus 21-én Dakkában végrehajtott támadás vált a legszélesebb körben ismertté, szinte egy új időszak kezdetévé. Aznap ismeretlen személyek 13 gránátot dobtak a tömegbe egy nagygyűlésen, ahol az Awami Liga vezetője, Sheik Hasina is beszédet tartott. A támadás következtében huszonnégyen meghaltak, 300-nál többen sebesültek meg. 2005 januárjában, Natorében két külön helyszínen robbant bomba (3 halott, 89 sebesült). Még abban a hónapban Habiganjban egy gránáttámadásban öten veszítették életüket és százan sebesültek meg. Később a pakisztáni bázisú Lashkar-e-Taibát is összefüggésbe hozták a 2004–2005 folyamán elkövetett hét bangladesi gránáttámadással (34 halott, 400-nál több sebesült). 2005 augusztusában szintén bombák robbantásával két embert öltek meg és 120-nál többet megsebesítettek. A támadásért a Jamaat-ul-Mujahideen Bangladesh (JMB) szervezet vállalta a felelősséget. Ugyanezen év decemberében egy öngyilkos merénylője Netrakonában hat életet oltott ki és körülbelül 100 embert sebesített meg.

kormányzó Bangladesi Nemzeti Párt azonban iszlamista pártokra is támaszkodik, ezért a szekuláris politikusok és értelmiségiek jó része a szélsőségesekkel szembeni engedékenységgel vádolja. Ezzel együtt, noha kiterjedt kapcsolataik és a külföldi szervezetektől érkező pénzügyi támogatás segítségével az extrémista csoportoknak Bangladesben is sikerült fenntartaniuk magukat, helyi akcióképességük 2007-től érzékelhetően csökkent.

Indonéziában a terrorizmus problémáját többnyire a hálózatát Szumátra északnyugati területén, Aceh tartományban kiépítő Jemaah Islamiya (JI) tevékenységével hozzák összefüggésbe. A regionális, Malajziára, a Fülöp-szigetekre, Szingapúrra és Thaiföldre is kiterjedő összeköttetésekkel is bíró, az al-Káidával és több más délkelet-ázsiai terrorista-csoporttal is kapcsolatot tartó szervezet leglátványosabb akcióinak zömét a kétezres évek elején hajtotta végre, így az általunk vizsgált időszakban már visszaszorulóban volt. A szervezet 2002. évi, 202 halálos áldozatot követelő bali merényletét követően az indonéz biztonsági szervek (az úgynevezett 88-as Különítmény nevet viselő antiterrorista egység főszereplésével) nagy erőbedobással láttak neki a JI felderítésének és felszámolásának. 2005-ben a szervezet újra célba vette a fejlett idegenforgalma miatt Indonézia nyugati „kirakatának” számító Bali szigetét. Az október 1-jén végrehajtott robbantássorozatban húsz ember vesztette életét, és körülbelül százan megsebesültek.

2010 májusára gyakorlatilag megsemmisítették a JI acehi infrastruktúráját, és több mint 200 tagját fogták el. Ismertté vált vezetőinek nagy többségét mára letartóztatták vagy megölték, ami a szervezet akcióképességének csökkenését vonta maga után. 2010 augusztusában rendőrkézre került Abu Bakar Bashir, a JI szellemi vezetője is. Az indonéz kormányzat eddig láthatóan igen komolyan vette a terrorizmus elleni küzdelmét, aminek eredményei – ha a probléma teljes felszámolásához még nem is vezethetnek (már csak annak regionális összefüggései miatt sem) – igen szembeötlőek.